
Notiser

MEDISINSK NYTT

Fødselsdepresjon hos fedre

Barn av fedre som hadde postnatal depresjon, får oftere depresjoner og atferdsproblemer enn andre. Det viser en longitudinell studie av et representativt utvalg britiske barn og deres foreldre (Lancet 2005; 365: 2201 – 5).

Over 20 000 mødre og fedre svarte på spørreskjemaer regelmessig under graviditeten og i de første barneårene. Forskerne brukte et kjent, validert spørreskjema for å kartlegge postnatal depresjon (Edinburgh Postnatal Depression Scale), mens barnas emosjonelle og atferdsmessige utvikling ble målt da de var 3 1/2 år. Risikoen for forstyrret utvikling var omkring dobbelt så høy hos barn av fedre med postnatal depresjon, selv etter at man hadde justert for den samme lidelsen hos mor.

Røyking forverrer prognosen ved multippel sklerose

Flere prospektive studier har vist at røyking øker risikoen for å utvikle multippel sklerose. Nå ser det ut som det er en enda sterkere sammenheng mellom røyking og prognose hos dem som allerede er syke (Brain 2005; 128: 1461 – 5).

Britiske forskere identifiserte 200 pasienter med nylig diagnostisert multippel sklerose fra den britiske allmennpraktikerdatabasen og sammenliknet dem med nesten 2 000 kontrollpersoner.

Risikoen for å få sykdommen var økt med 30 % hos dem som noen gang hadde røykt. Når de så på sykdomsutviklingen de første tre årene, hadde røykerne over tre ganger så høy risiko for å få sekundær progredierende multippel sklerose, en mer alvorlig variant av sykdommen.

Folat påvirker ikke inflammasjonsmarkører

Forhøyet homocysteinnivå i blodet er en selvstendig risikofaktor for hjerte- og karsykdommer. Én av forklaringene kan være at homocystein påvirker betennelsesaktiviteten, slik at det lettere dannes plakk i åreveggene.

Nederlandske leger har undersøkt hvorvidt tilskudd av folat kan påvirke inflammasjonsmarkører (Arch Intern Med 2005; 165: 1388 – 94). Halvparten av rundt 500 deltakere med forhøyet homocysteinnivå fikk folattilskudd, den andre halvparten placebo. Intervensjonen førte til en signifikant reduksjon i homocysteinnivået, men ingen endringer i CRP eller andre inflammasjonsmarkører.

Funnene svekker hypotesen om at sammenhengen mellom homocystein og aterosklerose skyldes økt inflammasjonsaktivitet.

Vitamin E mot Parkinsons sykdom?

Kosthold rikt på vitamin E ser ut til å redusere risikoen for å bli rammet av Parkinsons sykdom, viser en ny metaanalyse (Lancet Neurology 2005; 4: 362 – 5).

Analysen omfattet åtte studier, hvorav seks pasient-kontroll-studier, en kohortstudie og en tverrsnittsstudie. Den beskyttende effekten var signifikant for et moderat inntak (RR 0,81; 05 % KI 0,67 – 0,97), men ikke for et høyt inntak av vitamin E (RR 0,78; 95 % KI 0,57 – 1,06). Det ble ikke vist noen sammenheng for andre antioksidanter, som vitamin C eller betakaroten. Forfatterne understreker at funnet må bekreftes i randomiserte studier.

Vitamin E mot prostatakreft?

Vitamin E forekommer naturlig som fire tokoferoler og fire tokotrienoler (alfa, beta, delta og gamma). I en finsk studie blant over 29 000 mannlige røykere i alderen 50 – 69 år er det tidligere påvist at tilskudd av α -tokoferol reduserer insidensen av prostatakreft. Forskerne har nå analysert data for 100 pasienter med prostatakreft og sammenliknet dem med 200 parede kontrollpersoner (J Natl Cancer Inst 2005; 97: 396 – 9).

Serumnivåene av α - og γ -tokoferol ved starten av studien ble sammenholdt med risiko for senere prostatakreft. Det viste seg at menn med høye verdier av disse tokoferolene hadde lavere risiko for prostatakreft. Sammenhengen ble sterkere blant dem som fikk tilskudd av α -tokoferol.

Ikke vitamin E mot hjertesykdom?

Eksperimentelle og epidemiologiske studier har antydnet at vitamin E-tilskudd kan beskytte mot hjerte- og karsykdom og kreft. Nå har forskere undersøkt dette i en randomisert, dobbeltblind placebokontrollert studie (JAMA 2005; 293: 1338 – 47).

Den såkalte HOPE-studien (Heart Outcomes Prevention Evaluation) ble gjennomført i årene 1993 – 99 blant pasienter over 55 år med vaskulær sykdom eller diabetes. I en utvidelse av studien frem til 2003 (HOPE-TOO) ble om lag 7 000 pasienter inkludert med oppfølging over sju år (median).

Intervensjonsgruppen fikk daglig tilskudd med vitamin E 400 IE.

Det var ingen forskjeller mellom intervensjonsgruppen og placebogruppen med hensyn til risiko for kreft eller større kardiovaskulære hendelser, men pasienter i intervensjonsgruppen hadde noe høyere risiko for hjertesvikt.

Preeklampsi markør for hjertesykdom

Etiologien ved preeklampsi er uklar, men en rekke risikofaktorer er kjent, bl.a. økende alder, diabetes og fedme. Det er usikkert om preeklampsi er forbundet med senere morbiditet og mortalitet.

I en ny studie ble 37 000 kvinner i Jerusalem som fødte i perioden 1964 – 76 fulgt opp i 24 – 36 år (Epidemiology 2005; 16: 206 – 15). Nær 1 100 av dem hadde preeklampsi.

Relativ risiko for død etter preeklampsi var 2,1 (95 % KI 1,8 – 2,5) justert for en rekke bakgrunnsfaktorer som alder, utdanning, hjertesykdom og diabetes.

Kardiovaskulær sykdom bidrog mest til den økte mortaliteten.

Mangelfulle perioperative rutiner

Gode perioperative rutiner ved kolorektal kirurgi reduserer komplikasjoner. Slike rutiner innebærer bl.a. å unngå tarmtømming, la pasienten spise dagen etter inngrepet og å gi adekvat smertelindring. Forskere fra Tromsø har sendt ut et spørreskjema til over 200 kirurgiske avdelinger i Skottland, Nederland, Danmark, Sverige og Norge for å undersøke om disse anbefalingene følges i praksis (BMJ 2005; 330: 1420 – 1).

Det viste seg at tiltakene kun ble fulgt av et mindretall av sentrene. Tarmtømming før operasjon ble fortsatt brukt i alle land. Langvarig fasting er fortsatt regelen i Nederland og Skottland, mens pasientene ved flertallet av sentrene i Norge, Sverige og Danmark fikk lov til å spise dagen etter operasjonen.

Forfatterne konkluderer med at veldokumenterte forskningsresultater som kan forhindre komplikasjoner i den perioperative fasen, fortsatt ikke omsettes i praksis i tilstrekkelig grad.

Svekket kommunikasjon

Mutasjon i genet FOXP2 er tidligere blitt assosiert med redusert tale- og språkutvikling hos mennesker, og med svekket sanglæring hos kanarifugl.

I en studie fra USA ble transgene mus med én eller ingen kopi av FOXP2 studert (Proc Natl Acad Sci USA 2005; 102: 9643 – 8). Resultatene viste at mus uten genet hadde alvorlige bevegelsesvansker, døde prematurt og manglet lyd ved stressende eller smertefulle påvirkninger. Med ett intakt gen var avvikene hos musene mindre, men dyrene hadde fortsatt underutviklet sentralnervesystem og forandret lydproduksjon.

Hvis sammenhengen mellom genet og kommunikasjon hos mus lar seg reproducere, vil denne musemodellen være interessant for studier av språk og artikulering hos mennesker.

Publisert: 25. august 2005. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.